

Wojtkiewicz-Rok, Wanda

Klinika Chorób Wewnętrznych Uniwersytetu Lwowskiego w latach 1897-1939 : w setną rocznicę utworzenia Wydziału Lekarskiego (1894-1994)

Medycyna Nowożytna 1/2, 69-86

1994

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wanda Wojtkiewicz-Rok

Klinika Chorób Wewnętrznych Uniwersytetu Lwowskiego w latach 1897–1939

W setną rocznicę utworzenia Wydziału Lekarskiego (1894–1994)

W 1817 r. władze austriackie przywróciły Uniwersytet we Lwowie, niestety w jego ramach nie przywrócono Wydziału Lekarskiego. Fakt ten w poważnym stopniu wpłynął na obniżenie stanu zdrowotnego ludności Galicji. Brak wykształconej kadry medycznej dał się szczególnie odczuć podczas epidemii panujących w XIX w. Toteż przedstawiciele Uniwersytetu i władz krajowych Galicji podjęli w latach 1870–1891 aktywne zabiegi o prawo utworzenia Wydziału Lekarskiego przy Uniwersytecie Lwowskim. Pozytywną decyzję w tej sprawie uzyskano od „Najjaśniejszego Pana” – cesarza Franciszka Józefa II, 25 października 1891 r.¹ Zdecydowano, że Wydział Lekarski rozpocznie swoją działalność w roku akademickim 1894/1895.

---

¹ L. Finkel, S. Starzyński, *Historia Uniwersytetu Lwowskiego*. Lwów 1894, cz. II, s. 340.

Utworzenie nowego wydziału przy Uniwersytecie Lwowskim stwarzało konieczność budowy szeregu obiektów przeznaczonych na specyficzne potrzeby nauk medycznych. W pierwszej kolejności wzniesiono budynki dla zakładów teoretycznych, bowiem zgodnie z regulaminem studiów medycznych w ciągu pierwszych trzech lat obowiązywały właśnie przedmioty teoretyczne. Budowę klinik: lekarskiej (chorób wewnętrznych), chirurgicznej i okulistycznej zaplanowano na lata 1894–1897. Uroczyste otwarcie Kliniki Chorób Wewnętrznych przewidziano na 1 kwietnia 1897 r.²

Do organizacji prac związanych z budową poszczególnych obiektów powołany został specjalny „Komitet budowy”, główną rolę odgrywał w nim prof. Henryk Kadyi. Zasługą Kadyia był wybór architekta J. Kajetana Janowskiego oraz nadanie pracom odpowiedniego tempa i ukończenie ich w planowanym terminie.

Wszystkie budynki Wydziału Lekarskiego, rozmieszczone w niewielkiej odległości od siebie tworzyły miasteczko akademickie. Część kliniczna została malowniczo usytuowana na wysokim wzniesieniu, skąd serpentyną parkową schodziło się do ulicy Piekarskiej, przy której umieszczono zakłady teoretyczne. Kliniki – Chorób Wewnętrznych i Chirurgiczna położone obok siebie przy ul. Pijarów zwrócone były reprezentacyjnym frontem na południe. Razem ze stojącym naprzeciw Szpitalem Ginekologiczno-Położniczym tworzyły ogromne podwórze wypełnione klombami kwiatowymi. Całe wzgórze terenów szpitalnych porośnięte drzewami i wysunięte na peryferie Lwowa doskonale izolowało kliniki od gwaru i ruchu miejskiego.

Architekturę wnętrza ściśle podporządkowano zadaniom, jakie klinika miała do spełnienia. Budynek podzielono na dwie części, pomieszczenia przeznaczone do prac badawczych i teoretycznych zajmowały cały front budynku, oddziały kliniczne umieszczono w jego skrzydłach. Szerokie frontowe schody prowadziły na wysoki parter, którego centrum aż po pierwsze piętro zajmowała amfiteatralna sala wykładowa na 130 osób. Na parterze mieściło się laboratorium i dwa oddzielne ambulatoria męskie i żeńskie oraz dwupokojowe mieszkanie asystenta. Ponadto był tam gabinet do elektroterapii i laryngologiczny. W lewej części parteru znajdowała się poczekalnia dla interesantów, kancelaria i podręczna pracownia profesora. Pokoje piętra frontowej części budynku przeznaczono do badań chemicznych i mikroskopowych oraz na pracownię fotograficzną i mieszkanie dla drugiego asy-

² W. Hahn, *Kronika Uniwersytetu Lwowskiego*, cz. I, 1894/95–1897/98. Lwów 1910, s. 136.

stenta³. Oprócz asystentów na terenie kliniki mieszkał portier i laborant, ich pokoje, apteka szpitalna i magazyn na ubrania chorych zajmowały całe jedno skrzydło suteryn. W drugiej części suteryn była pracownia do doświadczeń ze zwierzętami, pomieszczenia dla zwierząt oraz część gospodarcza w postaci kotłowni c.o. i maszynowni.

Wszystkie gabinety i pracownie wyposażono w najnowocześniejszy w owym czasie sprzęt badawczy oraz w instalację wodną i gazową.

Badawczy charakter placówki przesądził niewątpliwie o ograniczonej liczbie miejsc dla chorych. Tak więc ten ogromny budynek mógł pomieścić zaledwie 50 pacjentów. Oddział męski znajdował się w prawym skrzydle na parterze i na piętrze, oddział żeński zaś analogicznie w lewej części budynku. Sale chorych były bardzo widne i przestronne. Na ich proste wyposażenie składały się żelazne łóżka sprężynowe i żelazne szafki w formie etażerek pokryte szklanym blatem. W rogu pokoju zainstalowano umywalnie z ciepłą i zimną wodą. Do podobnie umeblowanych separarek wstawiono dodatkowe ceratowe sofy. Sterylność pomieszczeniom zapewniały pomalowane na biało sprzęty i ściany, tylko dębowe parkiety, starannie utrzymane, stwarzały atmosferę mieszkalnego ciepła. Środek sal zajmowały niskie długie szafy bieliźniane, służące równocześnie jako stół dla chorych⁴.

Pacjenci, którzy poruszali się o własnych siłach, mogli korzystać z kąpeli w łazienkach z ciepłą i zimną wodą, wyposażonych w wanny i półwanny do kąpeli nasiadowych.

W skład personelu kliniki, którego bezpośrednim przełożonym był dyrektor – profesor, wchodził asystenci, lekarze praktykanci (spośród nich mianowano tzw. elewów rządowych) i koasystenci zwani też demonstratorami pomagający asystentom i lekarzom klinicznym, rekrutujący się spośród studentów ostatnich lat.

Porządek w pracowni i sali wykładowej utrzymywał laborant, podstawową obsługę przy chorych odpowiadającą dzisiejszym zadaniom salowych pełnili dozorczy (służący) na oddziale męskim i dozorczyne (służące) na oddziale żeńskim. Całością kierowały, zajmujące się jednocześnie podawaniem posiłków i lekarstw Siostry Miłosierdzia, które wykonywały nawet proste opatrunki⁵.

³ W. Hahn, *Kronika Uniwersytetu Lwowskiego*, cz. II, 1898/99–1909/10, Lwów 1912, s. 359.

⁴ J. Wiczkowski, *Lwów. Jego rozwój i stan kulturalny. Przewodnik po mieście*, Lwów 1907, s. 212; L. Żuławski, *Klinika Lekarska we Lwowie*, „Przegląd Lekarski”, 1897, R. 36, nr 31, s. 406.

⁵ W. Hahn, *Kronika...*, op.cit., cz. I, s. 360.

Ranga przedmiotu patologii szczegółowej i terapii chorób wewnętrznych w nauczaniu medycyny nakazywała bardzo staranny wybór profesora odpowiedzialnego za rozwój tej specjalności w nowo kreowanym Wydziale Lekarskim. Komisja organizacyjna poprosiła o przyjęcia katedry internistycznej we Lwowie profesora Antoniego Gluzińskiego (1856–1935), kierującego od 1893 r. katedrą patologii ogólnej i doświadczalnej w Uniwersytecie Jagiellońskim⁶.

Klinika w tętniącym życiem kulturalnym i umysłowym Lwowie dawała duże możliwości wykazania się zarówno pod względem naukowym, jak i organizacyjnym. Prof. Gluziński przyjął więc propozycję i 19 marca 1897 r. „najwyższym postanowieniem” został mianowany profesorem zwyczajnym patologii i terapii chorób wewnętrznych oraz dyrektorem Kliniki Lekarskiej (Chorób Wewnętrznych) Lwowskiego Wydziału Lekarskiego. Funkcję tę pełnił przez pierwsze ćwierćwiecze istnienia Wydziału do roku 1919, tworząc wraz z doskonale dobranym zespołem naukowym „... odrębną szkołę lwowską – szkołę Gluzińskiego – coraz głośniejszą nie tylko w Polsce, ale i za granicą”⁷.

Jeszcze w tym samym roku, 9 września 1897 r., został zatwierdzony akt habilitacji z zakresu patologii szczegółowej i terapii chorób wewnętrznych dr Oskara Widmanna (1839–1900) ordynatora Szpitala Powszechnego. Otrzymał on wówczas stanowisko docenta prywatnego. Najbliższymi współpracownikami Gluzińskiego od początku byli doktorzy: Juliusz Marischler (1869–1931) i Roman Rencki (1867–1941), zatrudnieni w 1897 r. jako asystenci. Po uzyskaniu habilitacji w 1902 r. obaj nadal pracowali w klinice jako docenci prywatni. W 1908 r. wpłynął wniosek Rady Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Lwowskiego do Ministerstwa Wyznań i Oświecenia w Wiedniu o nominację dla Renckiego na profesora nadzwyczajnego. Natomiast w 1910 r. mianowano Juliusza Marischlera profesorem bezpłatnym⁸.

Asystentami kliniki po przejściu na samodzielne stanowisko Renckiego i Marischlera zostali doktorzy: Stanisław Eliasz Radzikowski i Edward Kikinger. Ponadto w klinice pracowali do-

---

⁶ A. Gluziński był uczniem E. Korczyńskiego, W. Jaworskiego i N. Cybulskiego. W zakresie bakteriologii praktykował u Kocha w Berlinie, w 1885 r. habilitował się z patologii i terapii chorób wewnętrznych, w 1890 r. uzyskał nominację na profesora nadzwyczajnego. Inf. za: *Artykuł Redakcyjny, Władysław Antoni Gluziński*, „Polska Gazeta Lekarska”, 1927, R. VI, Nr 43, s. 753–257.

⁷ Tamże, s. 754.

⁸ W. Hahn, *Kronika...*, op.cit. cz. I, s. 137. *Skład Uniwersytetu i Program wykładów za lata 1897/1898–1901/1902*, Lwów 1897–1902, Archiwum Główne Akt Dawnych (dalej AGAD) 107 u, Ministerstwo Wyznań i Oświecenia, Lemberg Medizin,teczka zbiorowa, s. 460 i 461.

ktorzy: Marian Franke, Witold Ziembicki, Wincenty Czernecki i Marek Reichenstein. W 1907 r. Ziembicki przeszedł do pracy w laboratorium Szpitala Powszechnego, a jego miejsce zajął Jan Grek. Krótko w roli asystenta pracował też Marian Franke, bowiem po uzyskaniu habilitacji w 1908 r. zrezygnował z asystentury, którą przekazano Henrykowi Balabayderowi, a po jego niespodziewanej śmierci w 1909 r. Antoniemu Sabatowskiemu⁹. Dr Balabayder mimo krótkiego życia utrwalił się w pamięci osób, które się z nim zetknęły. Po wielu latach i burzach dziejowych wspominał o nim Aleksander Zakrzewski w swojej pracy poświęconej Wydziałowi Lekarskiemu we Lwowie¹⁰. Podobnie jak Balabayder krótką i znaczącą pracą utrwalił się w klinice Zdzisław Tomaszewski (1882–1920). Zatrudniony w 1910 r. habilitował się w niesprzyjających warunkach I wojny światowej w 1917 r., w 1920 r. zmarł skutek zarażenia dudem osutkowym.

Podczas I wojny światowej jako asystenci zatrudnieni byli: Zdzisław Tomaszewski, Roman Łaba, Marian Panczyszyn, Lesław Węgrzynowski i Henryk Sochański. Wszyscy wymienieni asystenci poza Sochańskim powołani zostali w latach 1914–1918 do służby wojskowej. Sochański, odpowiedzialny za laboratorium analiz klinicznych, znawcza ówczesnej chemii lekarskiej, został wyreklamowany z wojska. W roku 1919 na miejsce III i IV asystenta zatrudniono Wacława Moraczewskiego i Emila Meisela. Obowiązki demonstratorów do 1919 r. pełnili kolejno: E. Radzikowski, A. Schneider, W. Ziembicki, W. Czernecki, A. Elektorowicz, I. Sohn. i W. Hib. W klinice pracowali ponadto lekarze przydzieleni przez dyrekcję Szpitala Powszechnego: H. Długosz, W. Kruszyński i A. Zajączkowski oraz lekarze wojskowi skierowani do kliniki na praktykę przez Ministerstwo Obrony: H. Berger i S. Steppler. Zwyczajowo też przyjmowano na pewien czas lekarzy praktykantów zgłaszających się prywatnie i elewów rządowych stale zatrudnionych w klinice¹¹.

Przedmioty kliniczne obowiązywały studentów medycyny zgodnie z urzędowym programem w VI semestrze. We Lwowie, w związku z przedłużającymi się pracami organizacyjnymi, zajęcia w klinikach rozpoczęto z półrocznym opóźnieniem¹². Wykładano w salach wykładowych odpowiednio przystosowanych do demonstracji pacjentów. Pomoce naukowe dodatkowo wspomagające

⁹ W. Hahn, *Kronika...*, op.cit., cz. II, s. 360.

¹⁰ A. Zakrzewski, *Sanatorium Mariówka i medycyna*, Wrocław 1975, s. 192.

¹¹ *Skład Uniwersytetu za lata 1914/1915–1919/1920*. W. Hahn, *Kronika...*, op.cit., cz. II, s. 61.

¹² *Zbiór ustaw uniwersyteckich*, Lwów 1903, s. 87.

omawiany temat przygotowywali asystenci nieustannie towarzyszący profesorowi całym zespołem. Podczas wykładu wymagana była również obecność służącego (woźnego). Obsługiwał on najprostsze przyrządy, jak np. autoklawy, przygotowywał czasem podstawowe preparaty do ćwiczeń, a nawet dbał o notatki profesora.

Oprócz wykładów, studentów obowiązywały ćwiczenia praktyczne w salach chorych, odbywane zgodnie z indywidualnymi regulaminami klinik. Część ćwiczeń prowadzili sami profesoria, większość spoczywała jednak w gestii asystentów.

W semestrze zimowym 1897/98 jako pierwszy klinicysta rozpoczął wykłady i z zakresu patologii, i terapii szczegółowej chorób wewnętrznych prof. A. Glużyński. W latach 1897/98–1918/19 odbywały się one niezmiennie w godz. od 8.00–10.00 pięć razy w tygodniu w ciągu czterech półroczy¹³. W ramach zajęć kliniki internistycznej od roku akademickiego 1902/3 dr Roman Rencki nadobowiązkowo wykładał zasady żywienia chorych, a Juliusz Marischler i doc. prywatny Roman Kowalski hydroterapię i zasady leczenia klimatycznego. Zajęcia praktyczne przy łóżku chorego odbywały się wyłącznie w soboty, pacjenci mogli być badani przez studentów tylko w obecności profesora bądź jednego z asystentów. W letnim półroczu 1897/98 dodatkowo wprowadzono ćwiczenia z diagnostyki chorób wewnętrznych prowadzone przez doc. prywatnego Oskara Widmanna w wymiarze 4 godz. tygodniowo. Od 1896/97 r. można było uczęszczać na ćwiczenia dr Józefa Wiczowskiego w Szpitalu Powszechnym, polegających na mikroskopowym badaniu krwi, moczu, kału i płynów surowiczych z zastosowaniem wyników w dianoście¹⁴.

Studenci kończący studia obowiązani byli dodatkowo do przyjmowania chorych po dwie godziny tygodniowo w ambulatorium klinicznym.

Wszystkie przedmioty kliniczne, w tym interna, kończyły się egzaminem. Ponieważ brakowało początkowo podręczników, udział w wykładach był nieraz jedynym źródłem wiedzy. Wykłady Glużyńskiego obejmowały szeroki zakres interny i podawane były ze swadą, chociaż cicho i nie zawsze z właściwie umieszczonym wykrzyknikiem. Np. „Nareszcie poprawa! Oto pierwsze jaskółki w moczu! Pojawiają się chlorki!” (Powinno być: „Nareszcie poprawa! Oto pierwsze jaskółki. W moczu pojawiają się chlorki!”)¹⁵.

Poza działalnością naukowo-badawczą i dydaktyczną klinika służyła celom społecznym jako placówka lecznicza. Tę ostatnią

¹³ Program wykładów na rok 1897/98, semestr zimowy, Lwów 1897.

¹⁴ Program wykładów w latach 1897/98–1918/19, Lwów 1897–1918.

¹⁵ A. Zakrzewski, *Sanatorium...*, op.cit., s. 190.

formę pracy realizowano w dwojaki sposób, poprzez leczenie zamknięte czyli hospitalizację i przez leczenie ambulatoryjne. Co roku, do wybuchu I wojny światowej, na oddziały kliniczne przyjmowano 460 osób. Znacznie więcej obsługiwano w ambulatorium. Liczba zgłaszających się pacjentów wynosiła około 4,5 tysiąca w ciągu roku. Chorzy przebywający na oddziałach otrzymywali posiłek pięciokrotnie w ciągu dnia. Czasem, w zależności od przepisanej diety, ilość pokarmu powiększano lub zmieniano jego skład. Na uwagę zasługuje fakt, że leczenie w klinice było bezpłatne¹⁶.

Precyzyjnie zorganizowany tok prac klinicznych został przerwany wybuchem I wojny światowej w 1914 r. Podczas toczących się działań zbrojnych klinika spełniała rolę szpitala wojennego. Przyjmowano w niej przede wszystkim rannych żołnierzy i dopiero w drugiej kolejności ludność cywilną. Oczywiście, zmienione warunki polityczne wpłynęły na liczbę przyjmowanych pacjentów i na sposób ich leczenia. Pobyt w szpitalu ograniczono do niezbędnej konieczności, za to poważnie zwiększono liczbę chorych hospitalizowanych. Na przepelnionych salach dyżur pełnili, bez ustalania godzin pracy, dwaj ordynatorzy oddziałów Marian Franke i Zdzisław Tomaszewski. Inni lekarze przyjmowali głównie w ambulatorium¹⁷.

Zakończenie I wojny światowej przyniosło Polsce niepodległość. W ramach odbudowy państwowości przystąpiono m.in. do organizacji szkół wyższych. Jako jeden z pierwszych powstał Uniwersytet Warszawski i jego Rada Wydziału Lekarskiego. Do objęcia stanowiska dyrektora i organizatora Kliniki i Katedry Chorób Wewnętrznych Rada Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Warszawskiego poprosiła 17 I 1919 r. prof. Antoniego Gluzińskiego. Stolica państwa wydawała się wielu naukowcom szczególnie atrakcyjna. Prof. Gluziński przyjął propozycję i na swoje dotychczasowe miejsce we Lwowie zaproponował prof. Romana Renckiego. Rencki od 1905 r. pracował w Poliklinice Powszechnej, natomiast w Uniwersytecie odbywał zajęcia ze studentami jako docent prywatny. Powszechnie znany ze swojej aktywności społecznej i osiągnięć naukowych, Rencki został zaakceptowany prawie przez wszystkich członków Rady Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Lwowskiego¹⁸. Jedyne prof. Leon Popielski zgłosił

¹⁶ W. Hahn, *Kronika...*, op.cit., cz. II, s. 361; J. Wiczowski, *Lwów. Jego rozwój...*, op.cit., s. 215.

¹⁷ *Księga pamiątkowa wydana w dwudziestopiątą rocznicę istnienia Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Jana Kazimierza 1894–1919*, Lwów 1920, s. 58.

¹⁸ Archiwum Akt Nowych. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (dalej AAN MWR i OP) 5323, s. 69.

na posiedzeniu Rady *votum separatum*, a następnie skierował szerokie uzasadnienie swego stanowiska do Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Popielski generalnie występował przeciwko opuszczaniu lwowskiej placówki przez wybitnych uczonych. Ponadto uważał, że fakt powstawania nowych uczelni stanowi znakomitą okazję do ściągnięcia polskich naukowców przebywających dotąd na różnych uniwersytetach europejskich. Postawa prof. Popielskiego opóźniła jedynie nominację Renckiego na stanowisko dyrektora. W konkursie ogłoszonym przez komisję w składzie: Włodzimierz Łukasiewicz, Emanuel Machek, Leon Popielski, Antoni Jurasz i Witold Nowicki, mimo zgłoszonych jeszcze 5 kandydatur, osoba Renckiego okazała się najbardziej atrakcyjną¹⁹.

1 X 1920 r. prof. Roman Rencki został mianowany profesorem zwyczajnym patologii i terapii chorób wewnętrznych. Równocześnie powierzono mu stanowisko dyrektora Kliniki Chorób Wewnętrznych Uniwersytetu Jana Kazimierza²⁰.

W tym okresie wszystkie budynki Lwowskiego Wydziału Lekarskiego, budowane przed ćwierćwieczem jako nowoczesne, zostały nadszarpnięte zębem czasu i nie spełniały warunków wynikających z nowych potrzeb. Prof. Rencki po objęciu posady dyrektora natychmiast przystąpił do reorganizacji powierzonej mu placówki. W pierwszej kolejności rozpoczął w 1923 r. budowę II i III piętra kliniki. W ten sposób powiększono liczbę łóżek z 55 do 116. Trzy sale na III piętrze zostały przeznaczone na zorganizowanie oddziału gruźliczego. Były to oszklone pokoje – werandy z rozsuwaną ścianą frontową, umożliwiającą leżakowanie na świeżym powietrzu. Mieściło się tam łącznie 26 łóżek²¹. Koszty budowy i organizacji oddziału przeciwgruźliczego prof. Rencki pokrył w całości z własnych funduszy.

Kolejną istotną inicjatywą organizacyjną było powiększenie biblioteki i założenie czytelni, w której gromadzono specjalistyczne pisma polskie i zagraniczne, głównie niemieckie i francuskie. W ramach unowocześniania sprzętu medycznego zakupiono trzy aparaty rentgenowskie, jeden do celów diagnostycznych i dwa lecznicze. Utworzono pracownię elektrokardiograficzną, a

---

¹⁹ AAN MWR i OP 5323, *List Leona Popielskiego do Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego*, s. 71–76. Tamże, *Pismo Rady Wydziału Lekarskiego UJK do MWR i OP przedstawiające prof. R. Renckiego jako kandydata unio loco*, s. 91, 92.

²⁰ Tamże, s. 13. W. Wojtkiewicz-Rok, *Sylwetki Uczonych polskich pomordowanych we Lwowie w lipcu 1941 r.*, [w:] *Każń profesorów lwowskich*. Lipiec 1941, Wrocław 1989, s. 363.

²¹ *Klinika Chorób Wewnętrznych UJK we Lwowie*, „Polska Gazeta Lekarska”, R. 1937, nr 27, s. 509. W materiałach znajdujących się w AAN MWR i OP 5323 s. 13 podano liczbę 14 łóżek oddziału gruźliczego.

oddział chorób wewnętrznych zaopatrzone w aparaturę do badań przemiany materii. Wiele zyskała pracownia chemiczna, uzupełniona o precyzyjne wagi analityczne, wirówki elektryczne, a także o wiele przyrządów precyzyjnych, takich jak: refraktometr oraz kolorymetry. Zakupiono nowe aparaty do elektroterapii i helioterapii. Zainstalowano urządzenie do „podwodnych przemywań jelitowych”²².

Oprócz wspomnianego już klinicznego oddziału gruźliczego, z inicjatywy Renckiego przeniesiono do większego lokalu z pomieszczeń kliniki przychodnię przeciwgruźliczą na ul. Pijarów 6 do większego lokalu. Przeprowadzano w niej systematyczne badania ludności wiejskiej i robotników z niektórych grup zawodowych. Przy Klinice Internistycznej działała ponadto przychodnia przeciwreumatyczna. W 1937 r. po wielu żmudnych zabiegach Renckiego w Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego otwarto „oddział radowy”, przekształcony następnie w uniwersyteckie centrum przeciwrakowe, kierujące na terenie Małopolski Wschodniej akcją walki z nowotworami²³.

W 1927 r. zreorganizowano Wydział Lekarski tworząc nowe katedry. Powstała wówczas Klinika Chorób Wewnętrznych Propedeutyczna (zwana również I Kliniką Chorób Wewnętrznych) i Klinika Chorób Wewnętrznych Terapeutyczna inaczej II Klinika Chorób Wewnętrznych²⁴. Na potrzeby Kliniki Propedeutycznej nie wydzielono dodatkowych pomieszczeń. Powierzone doc. J. Grewkowi wykłady odbywały się w II Klinice, natomiast praktyka szpitalna prowadzona przez doc. Wincentego Czerneckiego miała Miejsce w Szpitalu Powszechnym. W 1928 r. kierownictwo nowej katedry powierzono prof. R. Renckiemu. W ten sposób pod jego opieką pozostawały do 1939 r. dwie kliniki.

Prof. R. Rencki cieszył się, mimo pozornej oschłości charakteru, dużą popularnością jako wychowawca młodej kadry naukowej²⁵. Był specjalistą wysokiej klasy w reprezentowanej przez siebie dziedzinie wiedzy, co niewątpliwie decydowało o jego autorytecie. W ciągu 17 lat kierowania przez Renckiego kliniką przewinęło się przez nią 434 lekarzy praktykantów i wielu asystentów. Prócz Renckiego w Klinice Chorób Wewnętrznych pracowali

---

²² *Kronika...*, s. 509.

²³ Tamże, s. 509.

²⁴ *Kronika Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. Za rok szkolny 1926/27. Lwów 1928*, s. 118, 119. *Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Skład Uniwersytetu w roku akademickim 1927/28. Lwów 1927*.

²⁵ T. Kielanowski wspomina, że Rencki robił wrażenie człowieka zawsze niezadowolonego, nie odpowiadał na ukłony i nie podawał ręki swoim asystentom. T. Kielanowski, *Cały wiek dwudziesty*, Gdańsk 1983, s. 61.

od 1907 r. jak już wspomniano Jan Grek, początkowo w roli asystenta prof. Gluzińskiego, a po uzyskaniu w 1921 r. habilitacji, jako adiunkt. W 1928 r. J. Greka mianowano profesorem tytularnym Uniwersytetu Jana Kazimierza²⁶. Mimo uzyskanego tytułu profesora pozostał w klinice na stanowisku adiunkta do 1939 r. W 1937 r. w związku z planowanym przejściem prof. Renckiego na emeryturę, Rada Wydziału Lekarskiego UJK wystąpiła do M.W.R. i O.P. z wnioskiem o mianowanie prof. J. Greka profesorem zwyczajnym oraz kierownikiem I i II Kliniki Chorób Wewnętrznych. 29 stycznia 1938 r. M.W.R. i O.P. mianowało prof. R. Renckiego profesorem honorowym Wydziału Lekarskiego UJK we Lwowie, co formalnie oznaczało przejście profesora na emeryturę²⁷. Rencki zgodnie z wolą Rady Wydziału Lekarskiego nadal kierował jednak obydwoma klinikami do 1939 r. Dopiero 15 lipca 1939 r. M.W.R. i O.P. mianowało profesorem zwyczajnym i kierownikiem I i II Kliniki Chorób Wewnętrznych Jana Greka²⁸.

Starszym asystentem w latach 1920–1932 był dr Henryk Sochański. Po uzyskaniu w 1926 r. habilitacji rozpoczął wykłady pt. *Somatyczne typy ludzkie i właściwe im choroby wewnętrzne*. Sochański specjalizował się w zakresie chemii lekarskiej, był ponadto utalentowanym pianistą, niestety jego aktywną działalność naukową przerwała śmierć w 1937 r.²⁹

Wiele lat (1926–1939) w roli starszego asystenta u prof. Renckiego przepracował Witold Grabowski. W 1934 r. habilitował się z radiologii, uzupełniając zespół specjalistów kliniki internistycznej o tę ważną nową dziedzinę wiedzy. W 1938 r. powołano go na egzaminatora z radiologii³⁰.

W Klinice Chorób Wewnętrznych jako wykładowcy pracowali w latach 1920–1939: kierownik Instytutu Patologii Ogólnej i Doświadczalnej, prof. Marian Franke i ordynator Szpitala Powszechnego, doc. Wincenty Czernecki³¹.

Pierwszym wstępnym przedmiotem klinicznym w programie zajęć dydaktycznych była propedeutyka chorób wewnętrznych,

---

²⁶ *Kronika Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. Za rok szkolny 1928/29*. Lwów 1930, s. 60.

²⁷ AAN M.W.R. i O.P. 5323, s. 22.

²⁸ AAN M.W.R. i O.P. 249, s. 122.

²⁹ W. Koskowski, *Wydział Lekarski Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie*, [w:] *Ostatnie Wiadomości. Dodatek Tygodniowy*, Mannheim-Schonau, 1954, R. VII, nr 50, s. 3.

³⁰ Biblioteka Akademii Medycznej we Wrocławiu. Zbiory Specjalne 500 001 *Protokoły Posiedzeń Rady Wydziału Lekarskiego UJK* nr 85, s. 24, nr 114, s. 57.

³¹ Pozostali pracownicy I i II Kliniki Chorób Wewnętrznych ujęci są w aneksie na końcu pracy.

prowadzona przez doc. W. Czerneckiego, „zwanego przez studentów Wicusiem”. Cieszył się on doskonałą opinią jako lekarz, uczyony i człowiek. Zajęcia prowadził w grupach dwudziestoosobowych, w małej salce Państwowego Szpitala Powszechnego. Demonstrował kolejnych chorych i pokazywał słuchaczom, jaki przebieg powinno mieć prawidłowe badanie, czyli od zebrania wywiadu chorobowego (anamnezy), przez oglądanie, osłuchiwanie i opukiwanie aż do wyciągania wniosków i diagnozowania³².

Kolejnych przedmiotem z zakresu interny była patologia i terapia szczegółowa chorób wewnętrznych. Po odejściu ze Lwowa prof. Gluzińskiego wykład ten przejął prof. R. Rencki i wygłaszał go codziennie od poniedziałku do piątku od 8.000 do 9.30 rano. Dla studentów zapisanych na wykład przewidziane były ćwiczenia „w zakresie praktyki w chorobach wewnętrznych” prowadzone przez profesora i asystentów również codziennie od 17.000 do 18.30. W roku akademickim 1935/36 dodatkowo wprowadzono wykład z terapii ogólnej po 2,5 godz. tygodniowo dla studentów III roku oraz klinikę środków chemicznych i bojowych po 1 godz. tygodniowo na IV i V roku studiów³³.

Prof. Rencki w pamięci uczniów zapisał się jako znakomity nauczyciel. Wykładał rzeczowo i interesująco, niestety zła dykcja wynikająca z pośpiesznego sposobu mówienia była pewnym defektem. Uwagę słuchaczy rozpraszała również nadmierna gestykulacja³⁴. Prof. M. Franke wykładał w ciągu trzech trymestrów *Poliklinikę chorób wewnętrznych*; zajęcia te w wymiarze 4 godz. tygodniowo odbywały się w Poliklinice Powszechnej. Adiunkt kliniki prof. Jan Grek podobnie jak doc. Wincenty Czernecki wykładał *Klinikę chorób wewnętrznych propedeutyczną*. Przez dwa trymestry obowiązywały wykłady i ćwiczenia doc. W. Grabowskiego, były to: *Zarys radiologii lekarskiej i Radiodiagnostyka schorzeń chirurgicznych*³⁵.

Egzaminy z przedmiotów klinicznych, w tym z interny, można było zdawać po uzyskaniu uprawnień absolwenta, czyli po otrzymaniu podpisów z wszystkich obowiązujących podczas studiów ćwiczeń i wykładów. W normalnym toku studiów egzaminy końcowe przypadały na drugą połowę 6 roku, a więc po zaliczeniu XVI trymestru. Studentów egzaminowali z medycyny wewnętrznej

³² A. Majewski, *Lekarz też człowiek*, Gdańsk 1980, s. 115.

³³ *Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów w latach 1920–1939*, Lwów 1920–1939.

³⁴ S. Laskownicki, *Szpada, bagnet, lancet*, Wrocław 1970, s. 241; A. Majewski, *Lekarz...*, op.cit., s. 117.

³⁵ *Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów w roku akademickim 1938/39*, Lwów 1938, s. 32.

na zmianę profesorowie: R. Rencki i J. Grek. Obydwaj byli bardzo wymagający, studenci woleli jednak zdawać u prof. Greka, u którego egzamin odbywał się „bez żadnych ekscentrycznych wyskoków. [...] Jego (Greka) wielką zaletą jako wykładowcy i egzaminatora była doskonała dykcja i dokładność w formułowaniu zarówno wypowiedzi, jak i pytań. Mówił wyraźnie pełnymi zdaniami, bez pośpiechu i bez ironicznych uwag, czego, niestety, nie można było powiedzieć o profesorze Renckim”³⁶.

Spuścizna naukowa lwowskiego zespołu klinicystów obejmuje szeroki zakres zagadnień. Pierwszy dyrektor kliniki, właściwy twórca lwowskiej interny prof. A. Gluziński, w swoich licznych pracach poruszał problemy fizjologii i patologii przewodu pokarmowego, głównie żołądka. W literaturze światowej znane są jego doświadczenia w wykrywaniu nowotworu żołądka. Zastosowana przez niego metoda nosi nazwę „próby Gluzińskiego”³⁷. Poza patologią żołądka Gluziński zajmował się etiologią, patogenezą i rozpoznawaniem wrzodu dwunastnicy, chorobami jelit, opracował także metody rozpoznawania chorób wątroby. Wieloletnie obserwacje krążenia, a także badania nad wpływem podwiązywania tętnic wieńcowych serca oraz dusznicą bolesną, znalazły odbicie w przygotowywanej przez Gluzińskiego monografii stanowiącej część podręcznika opracowanego przez prof. W. Jaworskiego³⁸. Z najnowszych badań historycznych, opartych na analizie 11 prac naukowych Gluzińskiego, dotyczących wydzielania wewnętrznego, wynika, że to on a nie A. Biedl był pierwszym w świecie autorem monografii o wydzielaniu wewnętrznym³⁹. Bogaty dorobek naukowy, liczący około 90 mniejszych i większych rozpraw, świadczy o rozległej wiedzy stale pogłębianej nowymi obserwacjami.

Wytyczone przez Gluzińskiego kierunki badań naukowych wiernie kontynuował jego uczeń i następca prof. R. Rencki. Przeprowadzał on wieloletnie obserwacje pacjentów po zabiegach operacyjnych, spowodowanych wrzodem żołądka i niezłśliwym zwężeniem odźwiernika. W pierwszej fazie swoich doświadczeń skoncentrował się nad sformułowaniem odpowiednich zasad postępo-

---

³⁶ A. Majewski, *Lekarz....*, op.cit., s. 244 i 245. Cytat powyżej pochodzi z tego samego dzieła.

³⁷ W. Zwoździak, *Historia Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Lwowskiego*, „Archiwum Historii i Filozofii Medycyny”, 1965, t. XXVIII, z. 1-2, s. 79.

³⁸ R. Rencki, *Antoni Gluziński*, „Polska Gazeta Lekarska”, 1927, R. VI, nr 43, s. 755.

³⁹ S. Gruszka, L. Malkiewicz, *Antoni Gluziński – autorem pierwszej monografii o wydzielaniu wewnętrznym*, „Wiadomości Lekarskie”, 1986, R. XXXIX, nr 21, s. 1507-1508.

wania pooperacyjnego, umożliwiających przywrócenie pierwotnych, prawidłowych funkcji żołądka. Kolejne prace dotyczyły roli rozpoznawczego badania drobnowidowego krwi w przypadkach raka i we wrzodzie okrągłym żołądka. W zakresie schorzeń układu krwionośnego ogłosił prace dotyczące policytemii i monografię o niedokrwistości złośliwej Biermera⁴⁰. Ponadto pracował nad rozwojem postaci półksiężycowatych pasożytów zimnicy złośliwej, etiologią i symptomatologią ziarnicy złośliwej oraz nad ustaleniem przyczyn powodujących „znużenie” mięśni, czyli nad myastenią.

Prof. J. Grek swoje zainteresowania badawcze koncentrował głównie na obserwacji chorób zakaźnych. W pracy habilitacyjnej omówił zagadnienia związane z epidemiami duru plamistego i sposoby ich zwalczania. Większość jego publikacji dotyczyło zakażeń wewnętrznych⁴¹.

Radiologię, jak wyżej wspomniano, stosunkowo nową na owe czasy dziedzinę wiedzy, zgłębiał Witold Grabowski. W wykładzie habilitacyjnym omówił „Rzecz o rentgenoterapii i biologiczne podstawy działania energii promieniotwórczej”⁴². Jak mało znana była to jeszcze specjalizacja wskazuje spór uczonych o nazwę przedmiotu. Otóż podczas wykładu habilitacyjnego przedstawione przez Grabowskiego zagadnienia określono mianem „radiologii” i przyznano mu *veniam legendi* z zakresu radiologii klinicznej. Prof. Antoni Cieszyński, członek komisji habilitacyjnej, zgłosił oświadczenie do protokołu wskazujące na nieadekwatność użytego terminu w stosunku do przedstawionego przez habilitanta problemu. Zdaniem prof. Cieszyńskiego przedstawione zagadnienia „[...] należy nazwać rentgenologią, ażeby nie prowadzić do nieporozumień, gdyż przez radiologię należy rozumieć rentgenologię z Curieterapią”⁴³.

Naukowa i dydaktyczna działalność pracowników Kliniki Chorób Wewnętrznych wzbogacana była aktywnością społeczną. Prof. Gluziński w 1904 r. uczestniczył w organizacji Lwowskiego Towarzystwa Walki z Gruźlicą. W 1908 r. z jego inicjatywy powstała pierwsza na ziemiach polskich poradnia i przychodnia przeciwgruźlicza. W okresie międzywojennym nad prawidłową działalnością i rozwojem przychodni czuwał prof. Rencki. Obydwaj profesorowie, Gluziński i Rencki, byli założycielami Polskie-

⁴⁰ AAN M.W.R. i O.P. 5323, s. 107.

⁴¹ W. Ziembicki, *Greki Jan (1875–1941)*, Polski Słownik Biograficzny, Warszawa 1959–1960, T. VIII, s. 571.

⁴² Biblioteka Akademii Medycznej. Zbiory Specjalne. 500 001. *Protokoły Posiedzeń Rady Wydziału Lekarskiego UJK nr 85*, s. 24.

⁴³ Tamże nr 85, s. 25.

go Archiwum Medycyny Wewnętrznej⁴⁴. W latach 1922–1937 prof. R. Rencki uczestniczył najpierw w organizacji, a potem w działalności „Opieki Zdrowotnej Lwowskich Szkół Akademickich”. W pamięci uczniów zapisał się jako szczególnie hojny ofiarodawca funduszy na rzecz uczącej się młodzieży. W 1924 r. Wzajemna Pomoc Medyków UJK mianowała prof. R. Renckiego za stałą opiekę i pomoc materialną swoim członkiem honorowym⁴⁵.

Imponująco rozwijającą się działalność Kliniki Chorób Wewnętrznych Wydziału Lekarskiego UJK brutalnie przerwały wydarzenia II wojny światowej. Dalsze losy kliniki i jej pracowników, objęte cezurą podwójnej okupacji w latach 1939–1945, wymagają odrębnego opracowania⁴⁶. Na zakończenie należy jednak wspomnieć o dramacie lwowskich uczonych, wpisanym w historię naszego narodu, kończącym równocześnie okres świetności Lwowskiego Wydziału Lekarskiego. Już we wrześniu 1939 r. został aresztowany przez władze sowieckie prof. R. Rencki. Nie pomógł mu nawet fakt, że wcześniej leczył samego Siemiona Timoszenkę⁴⁷. Po krótkim więzieniu Renckiego w ZSRR, przetransportowano go do więzienia Brygidek we Lwowie. Równocześnie z aresztowaniem profesora, wywieziono jego rodzinę na Syberię. Po wybuchu wojny niemiecko-radzieckiej, w chwili zbliżania się frontu do Lwowa, Rosjanie wyprowadzili część więźniów i rozstrzelali. Renckiemu szczęśliwie udało się ukryć w celi. 30 czerwca 1941 r. podczas niemieckich nalotów tłum rozbił bramę więzienia i pozostali przy życiu więźniowie uciekli. Ponieważ była noc, Rencki schronił się u najbliższego mieszkającego lekarza Bolesława Kielanowskiego i rano poszedł do domu⁴⁸. Radość z cudem odzyskanej wolności nie trwała długo. W nocy z 3 na 4 lipca 1941 r. między godz. 22.00 a 2.00 hitlerowskie władze okupacyjne rozesłały po mieście kilka oddziałów złożonych z członków SS, policji i polowej żandarmerii pod dowództwem oficerów SS, które przeprowadziły aresztowania profesorów wyższych uczelni we Lwowie. Wśród 25 aresztowanych uczonych byli również kierownicy Kliniki Chorób Wewnętrznych profesorowie R. Rencki i J. Grek z żoną Marią. Razem z profesorami zabrano z domów

⁴⁴ AAN M.W.R. i O.P. 5323, s. 14.

⁴⁵ *Kronika Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie 1923/24*, Lwów 1924, s. 57.

⁴⁶ B. Popielski, W. Wojtkiewicz-Rok, *Dzieje Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie 1939–1944*, [w:] *Lwowskie środowisko naukowe w latach 1939–1945. O Jakubie Karolu Parbnasie*. Wyd. 4 poprawione i poszerzone. Pod red. naukową I. Stasiewicz-Jasiukowej, Warszawa 1993, s. 58–82.

⁴⁷ Timoszenko Siemion, marszałek ZSRR, w latach 1940–41 ludowy komisarz obrony, podczas II wojny światowej dowódca kilku frontów.

⁴⁸ Kielanowski, *Cały wiek...*, op.cit., s. 131.

wszystkich mężczyzn powyżej 18 roku życia. Tej samej nocy około godz. 4 nad ranem rozstrzelano ich (prócz prof. Franciszka Groera) na Wzgórzach Wóleckich⁴⁹. Podczas wojny zginął też dr Kazimierz Tyszka, były asystent kliniki, bestialsko zamordowany w Płońcu przez żołnierzy niemieckich. Pozostali pracownicy kliniki, którym wojenny los podarował życie podjęli trud związany z organizacją nowych ośrodków nauczania medycyny w powojennej Polsce. Większość z nich przeniosła do Wrocławia tradycję i atmosferę pozostawionego Lwowa⁵⁰.

---

⁴⁹ *Każń profesorów lwowskich. Lipiec 1941*, Wrocław 1991, s. 39, 42, 52, 234, 293, 263.

⁵⁰ Henryk Długosz osiedlił się po wojnie w Anglii, Stanisław Hornung – prof. w Krakowie, Tadeusz Kielanowski – prof. w Lublinie, Józef Japa – prof. w Katowicach, Witold Grabowski – prof. we Wrocławiu, Zofia Czeżowska – prof. we Wrocławiu, Aleksander Kleczyński – prof. we Wrocławiu, Antoni Falkiewicz – prof. we Wrocławiu, Józef Kaniak – prof. we Wrocławiu.

**Pracownicy I i II Kliniki Chorób Wewnętrznych w latach
1920–1939**

Emir Meisels, 1919–1926 st. asystent

Wacław Moraczewski, 1920–1921, asystent

Emil Stefek, 1920–1921, elew, 1921–1926 st. asystent

Walerian Rygiel, 1921–1923 mł. asystent

Julian Tumidajski, 1921–1923 mł. asystent, 1923–1928 st. asystent

Kazimierz Tyszka, 1923–1930 st. asystent

Stanisław Mossor, 1927–1928 st. asystent

Jerzy Groetz, 1927–1928 st. asystent

Zdzisław Tomanek, 1927–1930 st. asystent

Jan Jankowski, 1927–1931 st. asystent

Antoni Falkiewicz, 1926–1930 mł. asystent, 1930–1935 st. asystent

Kazimierz Olszewski, 1927–1930 mł. asystent

Stanisław Hornung, 1928–1930 mł. asystent, 1930–1936 st. asystent, 1936 przydzielony do Opieki Zdrowotnej dla studentów

Zygmunt Demitrowski, 1928–1930 mł. asystent, 1930–1935 elew

Henryk Długosz, 1929–1930 mł. asystent, 1930–1939 st. asystent

Włodzimierz Musiał, 1935–1939 st. asystent

Bronisław Petryński, 1935–1936 elew, 1936–1939 mł. asystent

Zofia Kucikówna, 1930–1931 mł. asystent, 1931–1933 elew

Bogdan Zarzycki, 1933–1935 elew

Zbigniew Szmyd, 1930–1933 elew

Józef Eichel, 1930–1931 elew, 1931–1932 asystent, 1933 nie przedłużono asystentury

Zdzisław Mromliński, 1932–1935 elew

Grzegorz Czemerys, 1933–1935 asystent, 1935–1936 elew

Józef Chodowicki, 1935–1938 elew

Józef Japa, 1935–1936 z-ca asystenta, 1936–1939 elew

Tadeusz Lewicki, 1935–1938 elew

Józef Kaniak, 1938–1939 elew

Aleksander Kleczyński 1938–1939 elew

Zbigniew Kubrakiewicz, 1938–1939 elew

Tadeusz Kielanowski, 1938–1939 mł. asystent wolontariusz

W 1936 r. w rozbudowanej klinice utworzono sekretariat do prowadzenia bieżących prac administracyjnych. Sekretarką była Helena Podhalicz. Funkcje techniczne pełnili: Eugeniusz Kass, Gabriel Zubrzycki i Eugeniusz Lenczowski⁵¹.

---

⁵¹ *Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Składy Uniwersytetu w latach 1920–1939, Lwów 1920–1939, Archiwum Akademii Medycznej we Wrocławiu. Zbiory Specjalne. 500 001, Protokoły Posiedzeń Rady Wydziału Lekarskiego nr 28–36.*

Wanda Wojtkiewicz-Rok

The Clinic of Internal Diseases at Lwów University in the years 1897–1939. In connection with the centenary of the Medical Faculty in the Jan Kazimierz University

Summary

In this paper the history of the Clinic of Internal Diseases at Lwów University has been presented. It covers the period from creation of the Clinic till outbreak of World War II. The author has shown ups and downs of the Clinic. She evidences organizational and building works and describes research and didactic facilities. She presents the scientific staff and its performance. Characteristic of Heads of the Clinic – prof. Antony Gluziński and prof. Roman Rencki has been made. In the enclosed annex there is a list of people employed in the Clinic in the years 1897–1939.

Wanda Wojtkiewicz-Rok

Die Klinik der Inneren Krankheiten der Universität von Lwów in den Jahren 1897–1939 – anlässlich des hundertsten Jahrestages der Universität „Jan Kazimierz“

Zusammenfassung

Der Artikel beschreibt die Geschichte der Klinik der Inneren Krankheiten der Universität von Lwów vom Moment ihrer Gründung bis zum II. Weltkrieg. Die Autorin zeigt das Schicksal der Klinik, dokumentiert die organisatorische Tätigkeit und die Bauarbeiten, beschreibt die wissenschaftliche und dydaktische Ausstattung und stellt den wissenschaftlichen Kader und bespricht ihre wichtigste Errungenschaften. Die Arbeit zeigt die Gestalten der Leiter der Klinik – Prof. Antoni Gluziński und Prof. Roman Rencki. Beigefügter Anhang enthält eine Liste der in der Klinik in den Jahren 1897–1939 Beschäftigten Personen.